

ПРЕЦЕНКА НА ДОКАЗАТЕЛСТВОТА

НОРМАТИВНА УРЕДБА

чл. 37 от ДОПК

§2 от ДР на ДОПК

чл.144 и чл. 171 от АПК

Глава четринадесета от ГПК

I. ОБЕКТИВНОСТ И СЛУЖЕБНО НАЧАЛО

Съгласно чл. 37 от ДОПК всички събрани доказателства подлежат на обективна преценка и анализ.

- Съгласно **принципа на обективност**, който е един от основните принципи в данъчно – осигурителното производство, органите по приходите са длъжни да установяват безпристрастно фактите и обстоятелствата от значение както задълженията и отговорността на задължените лица, така и за техните права.

- **Принципът на служебното начало** изисква същите служебно, и когато няма искане от заинтересованите лица, да изясняват фактите и обстоятелствата от значение за установяване и събиране на публичните вземания, включително за прилагането на определените в закона облекчения.

II. НАСОКИ И ПРАВИЛА ПРИ ПРЕЦЕНКАТА НА ДОКАЗАТЕЛСТВОТА

Представените пред органа по приходите доказателства, както и събраните от него следва да бъдат преценени с в следни насоки:

1. Допустимост на съответното доказателство

Истината за фактите се установява по реда и със средствата, предвидени в ДОПК. При събиране на доказателствата органът по приходите следва да прецени, дали съответното доказателство е допустимо. Например недопустими са писмени обяснения от трети лица извън изрично предвидените в ДОПК случаи – виж фиш 1.8.13 „Писмени обяснения, писмени обяснения от трети лица”. Такива доказателства не следва да се събират

ПРЕЦЕНКА НА ДОКАЗАТЕЛСТВОТА

от органа по приходите, а ако бу бъдат представени, не следва да бъдат допуснати. Не се допускат устни доказателства преди фазата на съдебното обжалване. Не се допускат и доказателства, събирани със специални разузнавателни средства.

2. Относителност към съответното производство

В случай, че едно доказателство е допустимо, следва да бъде преценена неговата относителност към съответното производство. Административните актове следва да се основават на действителните факти от значение за случая.

Не следва да се събират доказателства, които нямат отношения към правнорелевантните факти и обстоятелства и не могат да послужат за тяхното изясняване.

Виж. и фиш I.V.1 „Доказване, доказателства и доказателствена средства”.

3. Доказателствена сила

Доказателствената сила на документите се определя съобразно закона, който е бил в сила по времето и мястото, където те са съставени. Ако лицето иска да докаже, че доказателствената сила на документа се определя от чуждо законодателство, следва да издири и представи чуждото законодателство, доказващо твърдяното от задълженото лице обстоятелство. В противен случай органът по приходите ще цени документа по българското законодателство

ДОПК, АПК и ГПК /приложими субсидиарно/ въвеждат някои специални правила във връзка с преценката на допустимите в процеса доказателства, относно:

- **официален свидетелстващ документ** – документът, издаден от длъжностно лице в кръга на службата му по установените форми и ред, съставлява доказателство за изявленията пред него и за извършените от него и пред него действия, включително и за датата и мястото на издаването му – т.н. материална доказателствена сила.

- **частен документ** - частните документи, подписани от лицата, които са ги издали, имат формална доказателствена сила. Те съставляват доказателство, че изявленията, които се съдържат в тях, са направени от тези лица, т. е. те нямат удостоверяваща сила спрямо документираните от тях обстоятелства. Материална доказателствена сила те имат единствено, когато удостоверяват неизгодни за издателя факти и съдържанието им не може да се опровергава със свидетелски показания.

ПРЕЦЕНКА НА ДОКАЗАТЕЛСТВАТА

- **счетоводни документи** - вписванията в счетоводните книги се преценяват според тяхната редовност в съответствие с изискванията на Закона за счетоводството и с оглед на другите обстоятелства, установени в хода на производството.
- **писмени документи с външни недостатъци** - доказателствената сила на документа, в който има зачерквания, изтривания, добавки между редовете и други външни недостатъци, с оглед на всички обстоятелства и факти, събрани в хода на производството.
- **заключението на есперта** – органът по приходите следва да го прецени заедно с другите доказателства, събрани в хода на производството и при несъгласие със същото е длъжен да се мотивира.
- **обясненията на ревизираното лице** - в случай че лицето не представи изискани от него по реда ДОПК доказателства, органът по приходите може да приеме, че те не съществуват. В този случай преценява само събраните в производството доказателства - виж фиш 1.V.15 „Писмени обяснения, писмени обяснения на трети лица”. Обясненията на лицето служат като доказателство относно твърдяните от същото факти и обстоятелства, неизгодни за лицето и същите се преценяват с оглед другите събрани в производствата доказателства.
- **обясненията на третите лица** – същите следва да се преценяват с оглед на всички други данни и като се взема предвид:
 - тяхната заинтересованост от резултата на ревизията,
 - качеството им на свързани лица с ревизирувания субект.
- **достоверност на датата** - частният документ има достоверна дата за трети лица от деня, в който е заверен, или от деня на смъртта, или от настъпилата физическа невъзможност за подписване на лицето, което е подписало документа, или от деня, в който съдържанието на документа е възпроизведено в официален документ, или от деня, в който настъпи друг факт, установяващ по безсъмнен начин предхождащото го съставяне на документа. Ако липсва достоверна дата, установена по този ред, достоверна дата ще е датата на представянето му пред органа по приходите.
- **оспорване истинността на документ** – ГПК предвижда правила относно в тази насока. Съгласно същите заинтересованата страна може да оспори истинността на

ПРЕЦЕНКА НА ДОКАЗАТЕЛСТВАТА

документ най-късно с отговора на съдопроизводственото действие, с което той е представен. Когато документът е представен в съдебно заседание, оспорването може да бъде направено най-късно до края на заседанието. В тези случаи съдът постановява да се извърши проверка на истинността на документа, ако другата страна заяви, че желае да се ползва от него. Тежестта за доказване неистинността на документа пада върху страната, която го оспорва. Когато се оспорва истинността на частен документ, който не носи подписа на страната, която го оспорва, тежестта за доказване истинността пада върху страната, която го е представила.

В аспекта на ДОПК тези норми следва да се тълкуват в смисъл, че когато орган по приходите/процесуалният представител на НАП счете, че определен официален документ е неистински или неверен, в негова тежест е да събира доказателства в тази насока. Ако обаче оспорва частни документи, каквито са повечето документи, изходящи от субектите – фактури, договори, разписки, приемо-предавателни протоколи, тежестта на доказване е на ревизираното лице.

Проверката на документите се извършва чрез сравняване с други безспорни документи, чрез писмени обяснения на лицата /разпит на свидетели в съдебното производство/ или чрез вещи лица. В случай, че в резултат на проверката органът по приходите приеме, че са налице достатъчно данни, че представеният от лицето документ е неистински, следва да го изпрати на прокурора, като в мотивите на акта посочи обстоятелствата, въз основа на които изключва този документ от доказателствата.

- **оспорване датата на частен документ** – когато документите нямат достоверна дата, установена по указания по-горе ред и удостоверяват изгодни за лицето факти, които противоречат на другите данни по производството, те могат да бъдат оспорени като антидатиращи.

[Обратно към съдържанието на наръчника.](#)